

F O A I E

pentru

minte, inimă si literatură.

No. 42.

Luni, 20. Octombrie

1847.

СПИЧЕ ИСТОРИЧЕ.

(Джкѳеіере.)

Ла фада 43 том. II. сѳпт рѳврика а-
пілор 1645—1646 чітім врѳтѳреле:

Ла а. 1630 ера граф ши жѳде реѳеск
ал Сівііѳлѳі Колотан Гочтаістер, ѳп вѳр-
ват плін де меріте. Ачеста авеа ѳп фіѳл
кѳ ачелаш пѳме. Крескѳнд фіѳл маі mare,
се дпаторѳ де мѳрте дптр'о фетідѳ фрѳ-
мѳсъ, палтѳ, дпсъ пропорціонатѳ, кѳ пѳ-
меле Катаріна, фіѳа лѳі Павл Лѳдовік, че
фѳсесе одатѳ жѳде дп Сівііѳ. Кѳ ачеста
тіперѳл маі пайнте де а мерѳе ла академіѳ
дп афарѳ, се дпвоі, ка съ пѳ се мѳрїте
дѳпѳ піме, чї съ ащепте пѳпѳ се ва ре-
дпторѳе ел дп Дѳрманіа, кѳчї атѳчї о
ва лѳа, ши ка ачeastѳ логодпѳ кландестї-
пѳ съ фїе маї вїне дптѳрїтѳ, се дедерѳ ши
арѳвпне. Ачест поѳ Парїде се дѳче дп
Дѳрманіа, лѳсънд ѳп mare дор дп ініма
преїѳвїтеї сале аморезе. Дп скѳрт дѳпѳ
ачеаа моаре ла Сівііѳ ѳп патрїчїѳ преа а-
вѳт, Крїстофор Дпглерѳс, фіѳл лѳдатѳлѳї
професор Лѳка Дпглерѳс, (каре маі тѳрзіѳ
се фѳкѳ ши сѳперїтendent), лѳсънд дп
ѳртѳши аверї мѳлте ши о зпїкѳ копїліцѳ,
кларопѳмѳ а тѳтѳрор аверїлор. Пе ачea-
ста жѳделе реѳеск де каре ворѳпм, о лѳѳ

сѳпт патроніа ши апѳраеа са ла сїне кѳ
ачеа іntendїѳне, ка маї тѳрзіѳ съ о мѳ-
рїте дѳпѳ фіѳл сѳѳ, ши мѳкар кѳ авеа
чева щїпндѳ деспре секрета легѳтѳрѳ дп-
тре жѳпеле Колотан ши Катарїна, тотѳши
орбїдї де сплендѳреа аврѳлѳї че'л вѳзѳрѳ
дп зїмеле трекуте, маї воїрѳ а о пѳстра
пе ачeastа пентрѳ фіѳл лор Колотан де
ши еа ла фортѳ ера маї проастѳ декѳт
Катарїна. Ачeastа дп тімпѳл петречереї
аморезѳлѳї сѳѳ прїп Дѳрманіа авѳ маї
мѳлді пецїторї кѳ старе фѳрте вѳпѳ, дп-
съ еа адѳкѳндѳши аїніте де кѳвїнтеле ло-
годпїкѳлѳї сѳѳ, ла тодї ле дедѳ корѳѳ.
Дп врѳмѳ венї ѳп петѳдеторїѳ авѳт дела
Клѳж Лѳка Щаїп, каре дпкѳ о педї. Пе
кѳнд аморезата копїлѳ се дѳцелѳе кѳ
мѳмѳса дп че mod ар пѳтеа пе о кале
чїпстїтѳ съ аватѳ дела сїне пе петѳдето-
рїѳл Щаїп, іатѳ кѳ Екѳѳа, тама лѳі Па-
рїде, се апѳкѳ ши трїміте ѳп ом ла Ката-
рїна ши ла мѳмѳса каре ле спѳсе кѳрат,
кѳ съ пѳши ласе порокѳл дп мѳпѳ, чї съ
се мѳрїте, пе маї пѳскѳндѳсе кѳ пѳдеж-
деа де а се пѳтеа мѳрїта дѳпѳ фіѳл сѳѳ,
кѳчї пентрѳ ачела есте менїтѳ фетїда Дп-
глерїанѳ, кѳчї ачeastа ши пѳ алта ва фї
пора еї. Ачестѳа авзїндѳле ачеле дѳѳ фѳ-
теї, дпшї скїмѳѳ ши еле хотѳрѳреа, со-

котинд къ че'и амъль, пѣ'и минчѣль. Дечѣ Катарина се тѣритъ дѣпъ Цѣин шѣ фаче зп оспѣдѣ маре. Дитр'ачеаа ѣатъ къ се редитѣрче шѣ Коломан чел тѣнер дѣн Церманѣа, шѣ авде, къ амореза са прѣн тѣе-стриа матеѣ сале с'ар фѣ тѣритат дѣпъ алтѣл. Се пѣкъжеде, тѣрѣъ де тѣпѣе, се чеартъ къ пѣтѣса. Ачеаста'л линѣеде, зѣкъдѣи съ фѣе къ ѣимѣиъ вѣлъ, къчѣ есте алта маѣ автѣъ кареа атѣт дѣпъ жѣдеката татѣсъѣ, кът шѣ а алтор ѣменѣ къ минте, есте менѣтъ пѣнтрѣ ел. Дѣи пѣтѣръ скѣлеле, дѣи аратъ касъле челе елеганте шѣ палатѣрѣле челе маѣ дѣфрѣтседате че сънт аколо, дѣи спѣне де маѣ тѣлте мѣи де фѣоринѣ, каре ле аре фата, шѣ каре тоате дѣтр'о нѣпте вор devenѣ ла дѣксѣл. Дѣн съ ѣиѣа аморезатъ пѣ вреа а шѣи дѣспре нѣчѣ зп фелѣз де дѣмпѣчѣире. Ел се линѣи кътва ла пѣрере, шѣ ка съ аскѣлте де пѣриодѣ, се къзѣлъ къ Фѣнгерѣана маѣ тѣлт сѣлит, дѣкът дѣн атрадерѣа ѣимѣи; дар де кътеорѣи се дѣ окасѣзне, фѣинд Цѣин дѣс пе ла тѣргѣрѣ, мерѣе шѣ тѣрѣеде къ фѣтеѣа лѣи, пѣрѣсѣнд пе а са, спре марѣа скандаль а дѣтрѣеѣи четѣдѣи. Фемеѣа са пѣрѣсѣтъ врѣнд аѣ тѣсѣра къ ачеаашѣ тѣсѣрѣ, шѣ ка съ пѣ закъ рече дѣн патѣл чел вѣдѣвѣит, еа дѣкъ дѣшѣи принсе поѣ аматорѣи. Фѣнѣл дѣнтре ачеѣѣа ера N. Холдѣнфел, сенаторѣл, каре маѣ тѣрѣзѣ ешѣнд лѣкрѣла ла лѣминъ се оторѣъ прѣн венѣнѣ; ѣменѣи дѣн торѣнтѣтаръ къ тѣтъ помпа, чѣи дѣско-перѣндѣсе крѣма, дѣн дѣсгропаръ шѣ къ рѣшѣне дѣн рѣторѣнтѣтаръ лѣнѣгъ перѣзѣрѣи (фѣрчѣи). Пѣнѣл кънд дѣкъ тѣрѣа вѣтрѣнѣл Коломан шѣ пѣрта кърта, се тречеа къ ве-дерѣа. Дѣн съ тѣрѣнд ачела ла а. 1634 дѣи врѣтѣ дѣн лок Валентѣн Сѣрафѣн, сенаторѣл

чел маѣ тѣнер, каре дѣн ачелаш ан пѣнтѣсе ка потарѣз, жѣде рѣцѣск шѣ граф ал паѣѣи. Ачеста де о парте пѣнтрѣ къ ера тѣнер, ѣар де алта пѣнтрѣ къ тѣрѣи ла а. 1639 пѣ пѣтѣ а'шѣ пѣзѣи о вазъ шѣ о пѣрѣ-пѣтѣнѣцъ прѣн кареа съ нѣтъ дѣфрѣна пе Коломан. Къчѣи Коломан ачеста ера зп ом прѣѣтѣнос шѣ лингарѣдѣ, каре прѣн дѣр-нѣчѣа са дѣшѣи къѣдѣгѣсе ѣимѣеле четѣдѣен-лор шѣ ера стѣмат ка зѣл дѣнтре фрѣ-ташѣи. Ачеста ера зпѣѣа ачеаа прѣн каре ел дѣшѣи къѣдѣгѣ фавоарѣа попорѣлѣи. Пе лѣнѣгъ ачеста ера сенатор къ вазъ шѣ къ дѣнѣдѣтѣрѣ фрѣтѣмѣкъ, дѣкът дакъ ар фѣ авт порок съ ѣеа пе чеаа че о ѣѣѣа, зп шор ар фѣ devenѣт дѣн фрѣнтѣа тѣтѣрор. Афаръ де ачеаа дѣн къртеа прѣнчѣпелѣи ера фѣрте вѣзѣт, дѣкът фѣчѣорѣл чел дѣнтѣи пѣскѣт ал прѣнчѣпелѣи дѣн принсеѣе де фратѣ. Мѣрѣнд дѣнѣл Валентѣн Сѣрафѣн ла а. 1639, пѣшѣи дѣн локѣи ка граф шѣ жѣде рѣцѣск D. Мѣхаѣл Агнетлер. Ачеста ла дѣнчѣпѣтѣл дрегѣторѣѣи сале, ка съ поате да маѣ зпшор дарѣрѣле че сънт обѣчѣнѣте а се фаче прѣнчѣпелѣи шѣ министрѣлор лѣнѣлѣ дѣла Коломан 6000 фѣоринѣ. Маѣ дѣн коло фѣинд къ де тѣлт есте датѣнъ, къ графѣи паѣѣи съсѣщѣи съ поарте вѣстѣинѣте лѣнѣдѣи къ влапъ де самѣр, дѣчѣи шѣинд ел къ ла Коломан се афѣл дѣн моѣденѣрѣа пѣрѣнтѣаскъ о асѣменеа тогъ, трѣимѣте оѣи ла ел ка съѣи о деа сънт къзѣлт, къ ар а рѣтао ла кроѣторѣз, ка съѣи факъ шѣ лѣи зпа асѣменеа. Коломан крѣзѣнд ачестаа ѣи о дѣ; дѣн съ дѣн скѣрт дѣпъ ачеаа къ прѣ-лѣжѣл зпѣи сѣрѣвѣторѣи марѣи веде пе графѣа къ ачеаашѣ тогъ дѣшѣрѣкат дѣн тѣтъ трѣ-фѣа. Ачеста лѣи Коломан дѣи къзѣ фѣрте рѣѣ, дѣкът авѣа се пѣтѣ контѣнѣи, ка съ

пѣл дпорѣнте аколо дп пѣвлік. Дндатѣ че се редптоарсерѣ дела вѣсерікѣ акасъ, Коломан ші тріміте ѳменіи сѣи дѣпѣ тогѣ ші дѣпѣ челе 6000 фр. Графѣл пѣи дѣ пічі зна пічі алта зікѣнд, кѣ „ла зп кѣрваріѣ ші om de німіка кѣм есте Коломан, пѣ é datorіѣ кѣ німік, тога дпкѣ пѣи ва дао, пентрѣ кѣ пѣ і се каде.“*)

De ачі се пѣскѣ чеарта ачеа фаталѣ, amenіѣдѣтѣре кѣ перічѣзне ла дптреага четате, дпн каре Сівіѣл ар фі пѣтѣт зшор арде ка odініѣрѣ Троѣа. Коломан се плѣнце атѣт кѣ гѣра кѣт ші пріп іпскріс пентрѣ ачеастѣ недрепѣдѣре а графѣлѣ. Се амеде жѣде, ші дпкѣ сенаторѣл чел маі тіпер N. Бергерѣс. Дпсѣ прочесѣл дѣкѣрѣде маі мѣлт дѣпѣ фавѣре декѣт дѣпѣ леѣі ші дрептате. Коломан перде каѣса. Се дппрѣдѣе дп mare мѣлдіте паскілѣрѣ свѣрѣтѣре де зрекі атѣт дп контра лѣі Коломан кѣт ші а ѳменілор лѣі. Фемеѣа лѣі Шайп саѣ amореза лѣі Коломан ѳѣце ші се аскѣнде ла зп попѣ съсѣск дп Холдмані (скаѣн. Нокріх), ка дптрѣ зп лок сіѣтр. Пѣпѣ кѣнд дѣкѣрѣде жѣдеката фемеѣа чеа леѣізітѣ а лѣі Коломан петрѣінд кѣ ел, каде дп прекѣрѣвѣе кѣ грѣчіі, кѣ ачеіа фаче доі спѣрѣі (вітонѣі), пе каріі дп отоарѣ ші дп мортѣнтѣ дп піѳніѣдѣ. Преотѣл съсѣск дпн Сівіѣс Петрѣ Рішеліѣ азѣінд дпн гѣра попѣрѣлѣ деспре ачеастѣ крѣмѣтѣ, чѣтеазѣ пе мелеѣізіта ші пѣне пе о фемеѣе вѣтрѣлѣ ка дпайптеа лѣі сѣі стрѣпгѣ діцеле, каре де лок стѣрсѣрѣ лапте, семпѣ

дубедѣрат ал паѣцеріі де фіі. Пріп каре фантѣ фемеѣа дпші рекѣпоскѣ ші мѣртѣрісі пѣкатѣл, дпсѣ пріп дартѣрі, кѣм: пріп зп вас де арѣінт, свѣлат кѣ азѣр, пріп зп врѣѣ де арѣінт фемеѣск, дпфрѣтсеѣат кѣ 14 trандафірі де арѣінт, пріп зп ланд де гѣт, іарѣш кѣ атѣдіа trандафірі де арѣінт че се овічпзіа а се пѣрта песте мантеле ле фемеѣѣдѣі, ші пріп зп вестѣнтѣт дпн мѣтаса чеа маі фінѣт damасченѣ verde орѣі пе попѣ *) шіл дпдѣплекѣ ка сѣ такѣ. Ел пѣ пѣмаі тѣкѣ, чі азѣінд дп попѣр дппрѣдѣіндѣсе феліѣрѣі де ворѣе деспре ачеастѣ кѣрѣвѣ ші зчідѣре де прѣпк, се сѣі пе катѣдрѣ ші де аколо о апѣрѣ, асемѣпѣндѣво кѣ реѣіпа Аравіѣі, ші лѣзѣнд рѣсѣзнаре асѣпра прежѣдіѣелор попѣрѣлѣі. Фемеѣа пріп ачеаста лѣѣ пас, ші кѣ воѣа ачелѣзіаші преот се мѣрїтѣ дѣпѣ зп Іоан Франк. Дар фііндѣкѣ Домнѣл Арплетѣр жѣделе реѣѣск дпн Сівіѣс пѣ кѣтеза а педенсі пе Коломан ші а'ші да жѣдеката дп контра лѣі, темѣндѣсе де попѣр каре іѣзіа преа мѣлт пе Коломан, се апѣкѣ ші дп контра ліверѣтѣділор съсѣѣдѣі, трімісе тоате актеле че ера асѣпра лѣі Коломан ла пріпчїпеле Ракодї, ка ачеста сѣі детрагѣ тѣтѣ фавѣреа че о аѣеа ла кѣрте, лѣзѣндѣі тотодатѣ ші пѣдѣждеа де а маі пѣтеа дпайпта. Пріпчїпеле венї ла Сівіѣс кѣ о сѣітѣ де 6000 армаді, ка сѣ жѣче ролѣл де арѣітрѣ саѣ дппѣчѣізіторѣѣ, дпсѣ маі мѣлт ка сѣ стѣрѣкѣ бапї, ші ла пропѣперїле жѣделѣі реѣѣск, Коломан се ашеазѣ дп пріпсѣре. Дпсѣ дѣпѣ че се депѣртѣ пріпчїпеле дпн четате, попѣрѣл дпчѣпе а револта, дптрѣ дп са-

*) Er sei so einem verhurten Schelm, wie Koloman wäre, nichts schuldig; wolle ihm auch die Scheibe nicht geben, weil sie ihm nicht gebühre. Chron. tom II. pag. 45.

*) Апої тот маі аѣ знїі образ а зіче, кѣ рѣмѣнїі іаѣ дпвѣцат а мїтѣї!
Trad.

лонъл маџистратълѣи, скоате не Коломан дѣи принсѣре ѣар не соџѣа лѣи ка не о кървъ шѣ оторџторѣ де фѣт, о вагъ дѣи принсѣре. Къчи акъм се щѣаа тѣте, шѣ дѣпъ пѣдѣне зѣле о скотѣ дѣи принсѣре шѣ въгъндѣво дѣитрѣи саъ късвт ла гъръ, аколо о сѣгрѣмъ. Дѣи фѣрѣа лор еѣ мерг шѣ маѣ департе. Нъвълеск дѣи къртеа преоџеаскъ. Попа съсеск къ таре перѣкъл скъпънд дѣи парохѣе, се акъпсе дѣи каса са, тѣде фѣ сѣлит а сѣферѣи пѣлте важокърѣрѣи, азѣнд а ѣ се стрѣга сѣрѣинарѣи, от де нѣмѣкъ, пеларѣи шѣл. Шѣи фѣндкъ фѣрѣа дѣкъ тот пѣ дѣчѣатъ, попоръл пѣвълѣеде асѣпра касѣи консѣлѣлѣи Иоан Раиснер, шѣи вразѣи че се овѣчнѣа а се пѣне дѣнапѣтеа порџѣи тѣпѣи асемѣнеа дерегъторѣи, дѣи смѣлг, дѣи скот дѣи пост шѣи арѣикъ дѣи фаџъ пѣлте крѣме че фѣкъсе дѣкъ дѣи тѣперѣе, чеа маѣ таре ера, къ ачел Франк каре лѣасе не фетееа лѣи Коломан, ера кѣмпат къ ел; не алѣи сенаторѣи, карѣи дѣи веѣеа а фѣи дѣи контра акѣиilor лор, дѣкъи неодѣхнѣрѣи тот къ кѣпъл ачѣста, дѣкът тѣпѣи аѣ кѣтат съ пѣръсѣаскъ четатеа. Атѣчѣи се стрѣга дѣи пѣвлѣк, къ дѣи рѣстѣмп де 6 апѣи дѣи Сѣвѣиъ пѣ сѣр фѣи адмѣнѣстрат дрептатеа, ла каре кѣвѣнте тѣпъл дѣи чеѣи де фаџъ рѣџотѣрѣсе аша: Тѣ дѣкъ аѣ фост дѣи сенат, пѣнтрѣ че пѣ не фѣкъшѣи тѣ дрептате? Ера ачѣла каре ворѣсе маѣ дѣтѣи D. Валентѣн Франк, каре дѣпъ тѣрѣтеа лѣи Мѣхаѣл Агоетлер се фѣкъ жѣде рѣѣск шѣ граф ал пѣџѣеѣи сѣсѣѣи, шѣи каре атѣт дѣи дѣлѣскѣта тѣмѣдѣтате, кът шѣи пѣнтрѣ къ сѣкръса ера сѣръ къ тата Щѣаѣнапъ, не карѣа попоръл о фаворѣза пѣкътеза а ворѣи нѣмѣк. Де аѣи фѣрѣчѣтатеа попорълѣи крѣскѣи шѣи маѣ пѣлѣт. Четѣдѣнѣи дѣчѣпѣръ а пѣ-

вълѣи асѣпра тѣтѣрѣор сенаторѣilor, де кѣтре карѣи маѣ не вртъ тѣндѣсе, џѣнтрѣ адѣпѣрѣи осѣвѣте, кѣте одатъ дѣи палатѣрѣле арѣѣфѣиilor че се зѣче Zechlauben, тѣде се дѣџелеасѣръ пѣнтрѣ адеѣереа тѣпѣи поѣ маџѣстрат. Дѣнтре тоџѣи рѣѣдѣкъ не Коломан шѣи лѣи дѣи дѣстѣнъ семпеле де консѣл, а дѣџогъндѣи сенаторѣи къ пѣте прѣсте: Герг Мъпъшер, тѣи пѣвѣи вътрѣи Лѣзарѣи, шѣи Валентѣн Сѣрафѣни, чел дѣнтѣи жѣде, рѣѣск ѣар ачѣста се депътеѣеде потарѣи де кѣтре касѣи рѣскъладѣи, Иоан Шрѣх, Стефан Шмѣйт, Хѣнес Бѣом, Мартѣн Шѣвѣстер трѣфѣтѣрарѣи, Хѣнес Кѣш върѣер, Георг Краѣс шѣи не алѣи. Ба дѣисѣършѣи ла атѣта пѣвѣнѣе де вѣпѣ, дѣкът консѣпѣръ ка съ отѣре дѣнтрег маџѣстратѣлѣи шѣи сенаторѣи, прѣскрѣнд шѣи зѣоа, лѣкъл шѣи тѣмпъл дѣи каре ар фѣи а се дѣнтрепѣнде ачѣста. Карѣе се шѣи дѣнтѣипла, де кѣтѣва пѣ се дѣскопѣрѣа лѣкърѣл прѣи тѣи кожѣкарѣи Павл Клокнер, каре дѣкъ ера кѣмплѣче.

Дѣчи Лаврѣнтѣе Росѣнаѣер, економѣл маџѣстратѣлѣи, ла каре се спѣсѣсе маѣ дѣтѣи дѣспре ачѣастъ дѣнтрепѣндѣре, прѣи ѣменѣи сѣи дѣкъ дѣи ачѣеашѣи поапте дѣџѣндѣ пѣ тоџѣи сенаторѣи дѣспре перѣколъл че аменѣндъ, рѣгъндѣи ка дѣи зѣоа вртѣтоаре съ пѣ се дѣчѣрче а ѣнтра дѣи сала маџѣстратѣлѣи, къчѣи де вор терѣе, тоџѣи се вор оторѣ прѣи ачѣастъ консѣпѣраѣѣе катѣлѣнарѣ, шѣи аша перѣколъл се рѣствѣрѣъ асѣпра вртѣторѣilor. Не кънд Сѣвѣиъл, четатеа къпѣталъ шѣи чел маѣи де фрѣпте скаѣп ал касѣilor рѣволтѣ асѣфѣлѣи, прѣнѣпѣеле Ракоџѣи чел маѣи вътрѣи, спѣдѣе ла Сѣвѣиъ тѣи конѣсарѣи не Акаџѣе Барѣаѣ, саѣ дѣпъ към вор алѣи не Иоан Кѣмѣнѣи къ дѣсѣрѣчѣнаре, ка съ сплоатеѣе тѣте. Ачѣстѣа ѣ

се арагъ дарѣриле каре ле дѣдѣ поніи Фе-
меа Коломаніанъ.

Магістратъ політик адѣлъ не жъзіи
четъділор ші а сказелор съседі, іар попа
чере ажторіѣл съперінтендентълѣ ші а
капітѣлѣлѣ domestік. Каріи тоці де ші
черкаръ тоате міжлоачеле спре дѣпъ-
чѣіре, тотъші нѣ пѣтъръ фѣптъі мімік,
фіндкъ тѣрвата плеве нѣ фѣчеа алта де-
кѣт аменінда дѣ тоате пѣрділе. Аша
дар ші ачеціа тревѣіръ а се дѣпръціа
фѣръ вреп ресѣлат, де фріка перікѣлѣлѣ
че ле аменінда. Прінціпеле Ракоді соко-
тінд къ ачестеа се діаѣ де сіне, се апѣкъ
де треавъ свѣт претест къ четъдені сі.
віені ар фі словозіт къ сіла дін прінсоаре
не Коломан, каре ера каптівѣл (прісоніе-
ріѣл) прінціпелѣ, ва съ зікъ ар фі фѣкѣт
сілъ. Аша дар мошіле лѣі Коломан, ші
авѣміт о свѣстандъ де 20,000 фіоріні ле
аскріе фіскѣлѣ ші тоатъ о рѣпеще ла сіне;
дѣтре алтеле че къзѣръ дѣ тѣпеле лѣі,
ера ші о тѣлдіме де скрісорі секрете, а-
тінгътоаре де падіа съсаскъ, пентрѣ каре
маі рѣѣ дѣ пѣрѣ лѣі Коломан, декѣт пентрѣ
челелалте авері. Атріа парте дін а-
чеастъ авере о лѣсѣ ла чеі доі копіи аі
лѣі Коломан свѣт кондіціе, дакъ вор воі
съ фіе оамені де оменіе ші кредінціоші.
Ші фіндкъ дѣ ачеастъ дѣтѣмпларе сі-
віені пентрѣ не дѣделецереа лор пічі про-
тестаръ пічі се дѣппротівірѣ, Ракоді теар-
се къ дѣдрѣспеала маі департе ші дѣ 6.
Мартіе дѣдѣіндѣ діетъ ла Алѣа Іѣліа, ла
ѣаре прін капчелістїі съі кіешъ не 43 пер-
соане каре фѣсесерѣ фрѣпташіі ачестеі ре-
скоале сівіене. Амвеле пѣрдї, атѣт ма-
цістратѣл кът ші свѣпшіі фѣсерѣ сіліці
а ші лѣа авокаці де кѣрте. Ачі маі дѣ-

тѣі се дешептарѣ сасїі, лѣнд дѣ ѣгаре
де сеатъ че зѣт ші неѣпеще лѣкарѣ
еі дѣ контра прівілецілор сале. Кѣчі пѣ-
теа съ превадъ че ресѣлат стрікѣціос ва
авеа прочесѣл ачеста, маі алес къ еі ера
віновадіі. Дечї прін дарѣрі че дедерѣ ла
магнаціі дѣрїі къщїгарѣ, ка ачеіа съ дѣ-
дѣплече не прінціпе ла ретрїмітереа аче-
ствї прочес дѣ форѣл съсеск. Спре а пѣ-
теа дѣдѣплека не прінціпе ла ачеста дѣ
даѣфарѣ де алте дарѣрі кеіле знеі порді
ші форѣреде, ші комѣнітатеа Керд
къ челе че се дін де еа, ші треі сате
ротѣпещї: Орлатѣл, Сїна ші Съче-
лѣл не лѣнгъ ачестеа ші 10,000 фіор.
Аша каѣса ачеста се релегѣ ла форѣл
зніверсітѣдіі съсещї дѣ Медіешї не 11.
Апріліе, знде тотъші дін кѣртеа прінчіарѣ
фѣсерѣ асесорї: Іоан Кемѣні, Франчіск
Бетлен ші Іоан Шароші ка скрііторїѣ.
Аколо ка ла шѣчелѣріе фѣсерѣ сіліці а
терѣе не жос тоці четъдені Сївілѣі а-
фарѣ де 32, карїі фѣсерѣ невіноваді, плїні
де фрікъ ші де спаітѣ, чеі че маі паінте
нѣ се темѣа де нїме, ші нѣ аскѣлта де
пічі зп фелїѣ де імперїѣ. Корїфеіі 7 карїі
се спечїфікарѣ маі свс де дѣппрезѣл къ
Коломан се пѣсерѣ ла прінсоаре дѣ Фѣ-
гѣраш. Фѣкъндѣсе ла Медіаш о інквісі-
діе ші о черчетаре партїѣларѣ ші дѣсе-
мпѣндѣсе нѣтмеле фіекѣрѣві сівіан, се такса-
рѣ ші се недѣпсірѣ дѣ модѣл зрѣтѣторїѣ:
фіекаре дін чеі че кіетарѣ не плеве ла
рескоалъ дедѣ 40 ф., алдіі къте 20 ші чеі
маі де жос къте 10 ф. Есекѣціа ачестѣі
прочес се пѣсе де лок дѣ лѣкраре ла Сї-
вілѣ, знде теарсерѣ асесорїі ші кълеасерѣ
дѣпѣ кът свѣп зніі 48,000 ф. (дакъ нѣ маі
тѣлт). Дѣѣ пѣрдї дін ачеціа ле лѣѣ Ра-

коді, іар а треіа парте о лзаръ асесоріі де дупревънъ къ мошіле стътътоаре ші каселе челор шепте принші че се цінеа дп Фьгъраш. Discite tandem sapere saxonos. Дувъдацівъ оdatъ мпте касіор, (аша дпкеіе D. Херманнс, каре дескрие дптъмплареа ачеаста). Chron. tom. II. pag. 43—49.

Ачі тъ опреск пентрв астъдатъ, маі алес къ томъл ал доілеа дпкъ пѣ еші тот ла лѣмпнъ. Дптъмплѣндѣсе, ка съ афлѣ ші дп ачала чева потривіт къ интереселе пѣстрѣ, пѣ воіѣ ліпсі а скоате ла лѣмпнъ ші а дпвѣртъші ромънеце маі алес пентрв ачеіа, каріі пѣ се пот, орі пѣі іартъ дппрецізѣрѣіле а се фолосі де ачеастъ карте интересантъ.

а—м—в.

Чева пентрв економіа пѣстръ ванатікъ де къмп.

Дела маі тѣлді ам аззіт, къткъ економіі де пѣтѣнт дп маі тѣлте пѣрді дп контра стрікѣторѣлві тѣчівеле ла семънаре дптревѣнцѣазъ вар нестѣмпѣрат, ші е къпоскът къ міжлокѣ ачеста дп тоатъ Европа се ціне фолосітор, дар есперіенца саѣ афларѣа не копвінѣ де контрап. Економіка соціетате дп Франца адевері, къ варѣл піміка пѣ ажѣтъ ші пѣ поате десрѣдѣчіна тѣчівеле, чі дп локѣл ачелѣіа а рекомъндат сареа дп апъ топітъ, къ карѣа грѣл че се сеатѣнъ, съ се стропіаскъ. Ачеаста ера маі фолосітоаре, къчі тѣчівеле а дпчепѣт а се стірпі.

Соціетатеа економікъ дп Англіа а сѣтѣіт 14 пѣнці (Glauber-Salz) дп 140

ѣлѣ (іде) де апъа топі ші грѣл къ ачеа ал ѣда, дѣпъ ачеа аѣ афлат: къ-галіца (Kupfer-Vitriol) е маі вѣн міжлок, карѣа къ мік преѣ се поате къмпѣра. Ла 40 ѣлѣ де апъ се іеа 20 лоді де галіѣ, се топѣще ші 5 ківле де грѣѣ пайте де семънаре се ѣдѣ. Ачест міжлок е фѣарте рекомъндавіл, ші віне ар фі дакъ преодітеа пре крецініі сѣі спре віне фолосітоареа дптревѣнцѣаре а галіѣі іар дпдрѣпта.

Дп чесаро-реціа соціетате економікъ дела Віена адѣпатъ дп а. 1840 къ проѣв де 12 ані с'а доведіт, къткъ пеатра вѣпѣтъ (blauer Vitriol) е маі вѣпъ ка галіца, ші отѣреѣе модѣл ші тѣѣтра къш треѣвіе а пѣші. Ла 5 ківле, адекъ ла 200 ѣка де грѣѣ съ се іеа 16—18 лоді де пеатрѣ вѣпѣтъ пісатъ ші дп 40 ѣлѣ де апъ съ се топѣаскъ, къ апа ачеаста грѣл віне съ се ѣде ші віне къ лопата съ се прѣмѣстѣче, пѣсте поапте дп грѣмаѣ съ се ласѣ, тѣне зіі 1—2 ѣаре съ се ѣѣѣче, апоі съ се іеа ші съ се сеатѣне, ші аша тѣчівеле е де тот десрѣдѣчінат, іарѣ вѣота пѣстрѣ ва фі маі маре. Іарѣ дакъ пе лѣпгъ дптревѣнцѣареа ачеаста тѣчівеле тот с'ар арѣта, треѣвіе а ціі: къткъ саѣ пѣ с'а дптревѣнцѣат пеатра вѣпѣтъ аша къш е прѣскріс, с'аѣ пе тімпѣл сечерішѣлві тѣчівеле скѣтѣрѣндѣсе ші а респѣндіт пѣлѣвереле сеѣ не фада пѣтѣнтѣлві дп ѣарѣѣ, че а-рѣреа се поате дптъмпла.

Ѣн шерпе къ пічіоаре.

Ѣртѣторіѣл не маі аззіт лѣкрѣ се історіѣе де J. C. Cox дп „Magazine of natural history“: „Дппреажметѣл дела Lau-

sanne се афлѣ о вѣперѣ ка де врео 10 по-
 лікарї лѣогѣ, каре кам пе а треїа парте
 а лѣнцимеї еї сокотїтѣ дела коадѣ де лѣтѣ-
 реа стѣогѣ авеа зн ос, каре ера пїчоаре-
 лор шопѣрлї аналѣг; ла респнзѣгоареа
 парте а лѣтѣреї чеїалалте ера о днѣлѣтѣрѣ
 кїар ка кѣнд аколо сѣв пеле зн пѣ деасжѣнс
 десволтат о сар фї. Се маї афла днѣкѣ о
 асеменеа днѣлѣтѣрѣ дн партеа чеа дїп-
 пайнтеа трѣпѣлї ка дн а треїа парте а
 лѣнцимїї дела кам сокотїтѣ, алтїнтрелеа
 дїп афарѣ нїміка. Ла ѣшвларе се пѣреа
 кѣ вѣпера пѣ днтрѣвнїдеазѣ осѣл. Дѣпса
 ера сѣѣршїтѣ шї лѣнцидѣѣ, маї трѣї треї
 зїле дѣпѣ че фѣ прїнсѣ апої се зчїсе шї
 се арѣнкѣ дн спїрт де вїн. Акѣм се есплї-
 кѣ пѣререа. Вѣпера — зн шерпе — (Cu-
 luber verus) аѣ прїнс шї аѣ днлїдїт о de-
 плїп крескѣтѣ шопѣрлѣ. Ачеа (вѣпера)
 тѣлѣрѣ, ачеаста (шопѣрла) апроане ка
 ачеа de mare. Чеа маї де пе зртѣ се
 пѣреа а фї фост ашїждереа фѣарте таре,
 шї фїїнд кѣ пѣ с'а вѣѣтмат, аш фї пѣстрат
 вїїада днделѣнг дѣпѣ че а фост венїт дн
 стомахѣл шерпелї, зртареа фѣ, кѣ еа
 кѣ мїчеле сале знїї тот аѣ скѣбїт пѣлѣ
 че аѣ фѣкѣт о гаорѣ прїп лѣтѣреа шерпе-
 лї шї пїчорѣл дїпайнте л'аѣ скѣс афарѣ.
 Колѣреа шї кѣвтѣтѣра астѣпѣрїї асетѣла
 таре кѣ колѣреа шї десетѣра пелеї де вѣ-
 перѣ, фїїнд ачеа де пїчор фѣкѣтѣ дескїдере
 аша лїпїтѣ де ачеаста днѣкѣт ера невѣзѣтѣ
 афарѣ пѣмаї ла вѣлѣ черчетаре. Вїетатеа
 ачеаста се афлѣ дн мѣсѣл Cantonal ла
 Lausanne.

М о с а і к.

(О четате афлатѣ дн апѣ.) Четатеа
 Callao ла Lima дн Перѣ се днлїдї пе ла
 а. 1746 де таре прїп зн кѣтрѣмѣр де пѣ-
 тѣнт. Кѣнд е тареа дн лїнїде шї соаре-
 ле апроане де скѣпѣтат се поате Callao
 кѣрат днадѣпѣл тѣрїї vedé; ачеаста пѣ е
 нїчї дѣкѣм ка кѣнд ар фї пѣдїт четатеа
 рѣпаре; кѣчї стаѣ дрѣтѣрїле, каселе, ва
 кїар вїсерїчеле шї тѣрнѣрїле аша де деспї-
 тѣл апей ка шї четѣдїле Помпеїо полѣл шї
 Херкѣлапѣл сѣв пѣтѣнт, шї пещїї, апѣте
 Кїдїї шї Делфїнїї се прѣѣмѣл прїп лѣвн-
 трѣл каселор, прїп тѣрнѣрї шї фѣрестрїї го-
 пїнд пѣтерѣсѣл процѣп а пещїлор челор
 мїчї. Кѣнд чїнева пе петедѣл Ocean дн-
 поатѣ шї прївеще сѣв сїне сїнгѣратїкѣл,
 нїчї кѣнд вѣзѣтѣл спектакѣл а врезнеї че-
 тѣдї дн апѣ афлѣтор, аша ар чїнеа пе
 кѣм Фолтер зїче денепѣтїндѣ, ка оаменїї
 дн тот момѣнтѣл сѣ пѣ еасе афарѣ шї сѣ
 ѣшѣле пе злїде, каре пѣмаї де фелїзрїта
 мѣлїме а лѣкѣиторїлор де таре сѣнт ре-
 'пвїїате. 6000 оаменї шї афларѣ мортѣп-
 тѣл аїчї; дн тоатѣ колонїсагїа де Callao
 пѣмаї дої с'аѣ мѣнтѣїт, дн карїї знѣл ера
 мѣсїкант, каре кѣ контра-вїолѣнеа са (Bass-
 geige) легатѣ де о кѣреа пе спате се дѣ-
 чеа ла о пѣнтѣ, кѣнд деодатѣ рѣдїкѣндѣсе
 зн вал кѣмплїт де о мѣрїме чїгантїкѣ се
 аїептѣ асѣпра четѣдїї шї о днгрѣпѣ.
 Дѣпсѣл десѣжнат се кѣѣндѣ. Дѣпѣ кѣте-
 ва оаре се десептѣ ел 3 леде (мїлѣрї,
 фрачещї шї цѣрмане) департе де четате
 ла о мїкѣ капелѣ свѣт ел мѣїата лѣї вїо-
 лоане, каре л'аѣ пѣртат днтр'аколо. Де
 четате нїчї зртѣ ера а се маї vedeа, еа се
 кѣѣндѣсе днпрезѣп кѣ днтреага днпїнсѣрѣ

де пѣтънт пе каре стѣтъсе. Дѣпъ че ла
6 зиле с'а кърѣѣт мареа де имѣлоаса са
спѣтъ, окіаръ пескаріи четатеа свѣт сіне
каре де атѣнчі се фѣкъсе копакъл скалілор
ші полілілор*), маї мѣлт доаръ пентрѣ
мареле пѣтер а трѣптрілор тоарте, каре
лѣ аѣ афлат дп кресе ші доаръ пентрѣ къ
ачеа шервѣа де цістине саѣ лок де аскѣп-
зѣтоаре. Нічі зн скѣфѣндѣтор пѣ а кѣтезат
дпкъ а се словозі дп жос ка скѣппѣтъ-
діле, каре зколо тревѣе съ фіе, съ ле скоа-
дѣ афаръ; ла vad стѣ пазъ, каре тот че
се арѣкъ афаръ трѣвѣіе съ пріадѣ.

Веліа Т—ѣ.

ОРБ ШІ ОРБ.

— — — — Орб, каре пѣ vede патѣра;
Дпсъ маї рѣѣ декѣт орб, каре п'о
сімте де лок.

Амарѣї віаѣа ла орвѣл че шѣде
Пріп колѣѣрї де кесе, ла под ші ла къї;
Ліпсіт де лѣміпѣ серманѣл пѣ vede
А сѣрелѣї рaze, ресѣрѣнсе пріп вѣї!

Кѣнд тѣтъ патѣра дп тонѣрї дівіне
Акѣрдѣ кѣнтаре zeimeї de сѣс,
Ел знѣл ресѣфѣл дпн пентѣ'ші сѣспіне,
Мѣстрѣндѣ'ші ѣрсїта, че орв л'а продѣс;

Кѣнд лѣпа тѣреадѣ къ 'нтреага свѣтъ
Пѣшѣде къ помпѣ не черѣл азѣр,
Фііпѣа чѣ о vede, рѣтъне рѣпїтъ,
Іар орвѣл се 'неакъ д'зн сарвед тѣртѣр.

Рѣпѣце тіране, депрадѣ авереа,
Дпвѣрте 'н катене пе склав пѣпѣ 'н гѣт,
Дар ласѣї дпн тѣте, ах, ласѣї ведереа,
Ші п'аре съ фіе етерп амѣрѣт!

Прівѣще'л към заче, рѣпїт де пірѣне!
Дп міжлок де Іеарпѣ, жос, гол пѣрѣсіт,
Кѣ трѣпѣл тот вѣпѣт де мѣлте вастѣне,
Дар пентѣї рекѣче зн сімѣѣ пестіріпїт:

Ка 'ндатѣ че фѣрѣпа ла фат прімѣвара
Ші калдеде рaze vor da адѣност,
Сѣ трагѣ ла кодѣрѣ, вѣрѣндѣ'ші де сѣара
Тѣрвата мѣніе, ка тігрѣл чел прѣст. —

Дѣ орвѣлѣї дпсъ: авере, тѣрїре,
Дпвѣракѣ'л дп стофѣ, фѣ'л domn пре пѣтънт,
Ші крѣде'мі, къ 'н сѣфлет тот сімте мѣхпїре,
Ші тот че дѣреѣе 6 ліпѣл торѣнт.

Амарѣї дар сѣртеа ла орб, че пѣ vede
Фрѣтѣса патѣрѣ, ші тот че'ї дп еа;
Дар мѣлт маї амарѣ ла чѣла че крѣде,
К'а отѣлѣї цїпѣтѣї: сѣ мѣпче, сѣ веа.

Ла чел че се 'пѣрте пе софа чѣа скѣппѣ,
Дп дреапѣа ші 'н стѣнга де склавї дпвѣдат,
Катѣна лор дпсъ пѣ ва сѣ о рѣмпѣ,
Де ші пе еї Дѣмпне, тот тѣ іаї креат!

Ла чел че пѣ шіе дѣ а са лівертате,
Дѣ а отѣлѣї стѣмѣ ш' а мїпѣї палат,
Пе кареа Романѣл къ браѣе 'н армате
Пріп мїї де фѣртѣне тот врав оа пѣстрат.

Ла чел че сѣпѣне къ ѣрѣвѣ мѣндріе,
Кѣ сѣмѣл пе пентѣ'ші еспрїмѣ кърат: ?
А дпптеї скѣларе дпн греа летарѣіе,
А еї лівертате, зн пар меченат.

*) Пѣцї де маре мѣчірлошї ші къ маї мѣлте
пічѣоаре.